Pellervon taloustutkimus

2.10.2018

Lausunto maatalousjaostolle

Lausuntopyyntö hallituksen talousarvion vaikutuksista Suomen maatalouden kannattavuuteen ja maataloustuloon

Pellervon taloustutkimus PTT

Arvio talousarvion vaikutuksesta maatalouden kannattavuuteen ja maatalouden yrittäjätuloon

Tausta
Talousarvion vaikutukset maatalouden yrittäjätuloon ovat lähtökohtaisesti pieniä. Yrittäjätulon kehitys määräytyy markkinoiden kehityksen mukaan. Merkittävimmät tekijät ovat maatalouden markkinatuottojen sekä maatalouden kustannusten kehitys. Maatalouspolitiikassa ja sen rahoituksessa tapahtuvat muutokset korostuvat yleensä Euroopan unionin rahoituskauden vaihtuessa ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistusten yhteydessä.

Vuonna 2019 EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa ja sen rahoituksessa ei tapahdu talousarvioon vaikuttavia muutoksia. Seuraava maatalouspolitiikan uudistus on edessä vuonna 2020. Sen sijaan Iso-Britannian ero EU:sta astuu voimaan keväällä 2019. Mikäli ajaudutaan nk. kovan sopimuksen tilanteeseen, EU:n budjetissa on vuosittain noin 10 miljardin suuruinen aukko. Tällä olisi väistämättä vaikutuksia erityisesti maataloussektorilla.

Hallituksen talousarviossa maatalouden tukiin ei ole luvassa varsinaisia tasomuutoksia. Talousarvioesitykseen sisältyvän luonnonhaittakorvauksen leikkauksen perumisen seurauksena kokonaistukitasossa ei tapahdu muutoksia. Luonnonhaittakorvauksen tason säilyminen auttaa osaltaan vastaamaan EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tämän hetkisiin tavoitteisiin.

Ruokaviraston perustaminen on järkevää. Yhä kiristyvä kilpailu julkisesta rahasta haastaa eri sektoripolitiikan lohkoja saavuttamaan yhä korkeampia tuloksellisuustavoitteita. Yhteinen hallinnointi parantaa politiikan koherenssia ja tätä kautta myös toimeenpanon laatua.

Pellervon taloustutkimus

2.10.2018

Maatalouden markkinatilanne[1]

Tänä vuonna kuivuus on koetellut maailman viljasatoa eri puolilla maailmaa. Kuivuus on koetellut erityisesti maailman vehnäsatoa. Viljasatojen jäädessä pieniksi viljan tuottajahinnat ovat nousseet tavanomaista korkeammalle tasolla. Suomessa kuivuus on vaikuttanut viljan kokonaissatoon, mutta viljan laatu on ollut pääosin hyvä. Voimakkain hinnannousu on nähty rehuviljan osalta, joka vaikuttaa osaltaan myös rehun hintaan.

Euroopassa maidon tuotanto on kasvanut viime vuosina. Viime vuonna maidontuotannon kasvua hillitsivät EU:n vapaaehtoiset tuotannonrajoittamistoimet. Tänä vuonna maidontuotannon kasvu jää odotettua pienemmäksi hankalan kasvukauden seurauksena. Maidon tuottajahinta laski alkuvuonna, mutta lasku on pysähtynyt ja loppuvuoden aikana odotetaan varovaista nousua.

Suomessa maidontuotanto vähenee verkkaisesti. Tuotannon lasku johtuu lehmien lukumäärän pienenemisestä. Kuivuus on heikentänyt korjattavan säilörehun määrää ja laatua. Alueelliset erot ovat kuitenkin suuria. Hankala rehuvuosi pysäyttää keskituotoksen kasvun. Tuotanto vähenee myös ensi vuonna.

Maailman naudanlihan tuotanto jatkaa kasvuaan tänä vuonna, mutta vähenee ensi vuonna. Euroopassa nautojen lukumäärä on vähentynyt, mutta vastaavasti teuraspainot ovat kasvaneet. Suomessa naudanlihan tuotanto vähenee tänä ja ensi vuonna. Kulutus kasvaa tänä vuonna. Tuottajahinta nousee EU:n hintatason tukemana.

Sianlihan tuotanto on kasvanut Euroopassa. Vakaa tarjonta ja sakkaava vienti kääntävät sianlihan tuottajahinnat laskuun EU:n sisämarkkinoilla tänä vuonna. Ensi vuonna markkinatilanne rauhoittuu. Suomessa sianlihan tuotanto jatkaa tänä vuonna voimakasta laskua. Ensi vuonna tilanne tasaantuu. Tuotanto pienenee kulutuksen vähenemistä nopeammin. Tästä johtuen tuottajahinta nousee tänä vuonna.

Maailman siipikarjanlihan tuotanto jatkaa kasvuaan. Suomessa siipikarjanlihan tuotanto ja kulutus kasvavat tasatahtia. Tuottajahinta ei juuri heilahtele. Tänä ja ensi vuonna siipikarjanlihan tuottajahinta nousee hieman. Kulutuksessa siipikarjanliha korvaa osaltaan sian- ja naudanlihaa.

Tuotantokustannusten nousu jatkuu tänä ja ensi vuonna. Merkittävin tekijä on rehuviljan tarjonnan laskusta seurannut hintojen nousu. Kysynnän kasvu nostaa energian hintaa. Hyvä taloustilanne ja kasvunäkymät vauhdittavat myös rakentamisen

[1] Lähde: PTT:n maa- ja elintarviketalouden ennuste syksy 2018.
Saatavilla: http://www.ptt.fi/ennuste/maa-ja-elintarviketalous.html

kustannusten nousua. Viljan hinnan nousu lisää lannoitteiden kysyntää maailmalla, mikä nostaa lannoitteiden hintoja myös Suomessa. Tarjonnan kasvu kuitenkin hillitsee hintojen nousua.

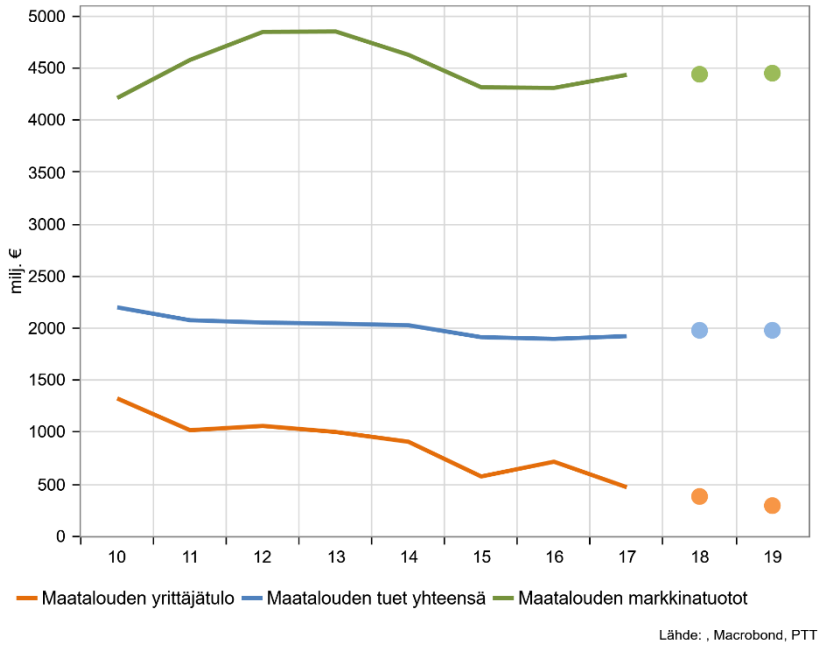
Maatalouden tulojen lasku jatkuu. Kuivuuden seurauksena nähty viljan kokonaistuotannon lasku pienentää maatalouden tuloja. Hintojen nousun seurauksena viljanviljelyn kokonaistuotot kasvavat. Hintojen nousu ei kuitenkaan lämmitä tiloilla, joilla sato jäi kuivuuden seurauksena olemattomaksi. Rehujen hinnat nousevat viljan hintojen vanavedessä. Rehukustannusten nousu heikentää kotieläintuotannon tulosta. Samaan aikaan myös tuotannon määrä laskee. Kokonaisuudessaan maatalouden yrittäjätulo laskee tänä vuonna selvästi. Lasku jatkuu myös ensi vuonna.

Pellervon taloustutkimus PTT:n maa- ja elintarviketalouden ennusteen mukaan maatalouden markkinatuotot ovat vuonna 2019 yhteensä reilut 4,5 mrd.€, maatalouden kokonaiskustannukset 6,1 mrd.€ ja tuet 1,9 mrd.€. Maatalouden yrittäjätulon on ennusteen mukaan 369 milj.€ vuonna 2018 ja 234 milj. € vuonna 2019. Yrittäjätulosta on viimeisen 10 vuoden aikana kadonnut noin miljardi euroa.

Talousarvion vaikutukset

Talousarvioesityksen 27,5 miljoonan euron korotukset viljelijöiden luonnonhaittakorvaukseen säilyttää korvauksen tason myös tulevana vuonna. Yrittäjätulon lasku vuonna 2019 johtuu pääasiassa tuotantokustannusten kasvusta.

Maataloussektorin kannattavuustilanne on hankala ja vuosittain joudutaan turvautumaan julkisesti rahoitettuun kriisiapuun. Pitkällä aikavälillä ratkaisut tulee etsiä markkinoilta. Maataloussektorin rakenteen kehittäminen ja uusien markkinaehtoisten riskinhallintavälineiden käyttöönoton kannustaminen on suotavaa.

Kuvio. Maatalouden markkinatuotot, tuet ja yrittäjätulo

Lisätietoja:

Heini Lehtosalo
040 164 8184
heini,lehtosalo@ptt.fi